

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.009.02.2016

P/16/090

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Rzeszowie

Trzebownisko 22, 36-001 Trzebownisko

T +48 17 780 23 00, F +48 17 780 23 06

lrz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/090 – Zatrudnianie osób pozbawionych wolności.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie.
Kontrolerzy	1. Maria Kędzior, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LRZ/49/2016 z dnia 9 czerwca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2) 2. Maciej Pilecki, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/50/2016 z dnia 9 czerwca 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 3-4)
Jednostka kontrolowana	Podkarpacka Instytucja Gospodarki Budżetowej „Carpatia” w Rzeszowie, zwana w dalszej treści „PIGB Carpatia” lub „PIGB”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Dyrektorem Podkarpackiej Instytucji Gospodarki Budżetowej „Carpatia” w Rzeszowie: - od 29 listopada 2010 r. do 28 czerwca 2016 r. był Pan Wiesław Białorucki, - od dnia 29 czerwca 2016 r. był Pan Jerzy Uziembło. (dowód: akta kontroli str. 5-7)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości ocenia działalność PIGB Carpatia w zakresie zatrudniania osób pozbawionych wolności w latach od 2014-2016 (I kwartał).

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, PIGB Carpatia:

- prawidłowo i rzetelnie prowadziła ewidencję osadzonych jak i pracowników cywilnych,
- prawidłowo obliczała wysokość zwolnień z należności publicznych (dot. wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dalej „PFRON”,
- terminowo oraz w odpowiedniej wysokości dokonywała wpłat na Fundusz Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju Przywiąziennych Zakładów Pracy, dalej „FAZS” lub „Fundusz Aktywizacji”,
- prawidłowo realizowała zadania związane ze składaniem wniosków o wypłaty ryczałtu z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osadzonych,
- zapewniała osadzonym podejmującym pracę w PIGB, odpowiednie przeszkolenie w zakresie BHP oraz do pracy na danym stanowisku, zapoznawała z zasadami i normami pracy a także zasadami wynagradzania za pracę zgodnie z art. 122a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy², zwanej dalej „k.k.w.”,
- prawidłowo realizowała nieodpłatne zatrudnianie osadzonych w celu przyuczenia do wykonywania pracy, zgodnie z dyspozycjami art. 123a § 3 k.k.w.,

W ocenie NIK, PIGB nieskutecznie realizowała działania mające na celu zatrudnianie osadzonych. W latach 2015 - 2016 (I kwartał) następował spadek

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie

² Dz. U. z nr 90, poz. 557 ze zm.

zatrudnienia osób pozbawionych wolności w stosunku do zatrudnienia ogółem. PIGB w 2015 r. nie osiągnęła założonych mierników dla budżetu zadaniowego w zakresie udziału zatrudnienia osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem (planowana wartość miernika dla okresu objętego kontrolą 51%, osiągnięta wartość w 2014 r. – 55%, w 2015 r. - 48% oraz 34%, w I kwartale 2016 r.).

PIGB w niewystarczający sposób korzystała z możliwości uzyskania dotacji lub pożyczki z FAZS. W okresie objętym kontrolą złożyła jeden wniosek (w 2014 r.) na dofinansowanie działań inwestycyjnych.

Przeprowadzone oględziny wykazały zły stan techniczny maszyn i budynków w Oddziale PIGB w Wadowicach i Średniej Wsi. Działania PIGB Carpatia nie były skierowane na pozyskanie dodatkowych środków celem przeprowadzenia niezbędnych remontów, czy wymianę przestarzałego parku maszynowego.

Ustalono, że w PIGB Carpatia schemat podległości służbowych stanowiący załącznik do obowiązującego Regulaminu Organizacyjnego był nieaktualny. Oględziny wykazały, że działalność z zakresu usług pralniczych (Filii w Tarnowie), nie była prowadzona (działalność zlikwidowana z dniem 31 grudnia 2015 r.).

Za niegospodarne działania PIGB należy uznać:

- dokonanie (pod koniec 2013 r.) zakupu dwóch maszyn za kwotę 256.000 zł netto, które w okresie objętym kontrolą nie były w ogóle wykorzystywane, tj. strugarki czterostronnej TIMBERMAX 5.33 oraz urządzenia do bejcowania APACHE 5. Wartość księgowa urządzeń na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiła 228.266,67 zł netto,

- pełnego wykorzystywania budynku „Czady”, będącego częścią Ośrodka Konferencyjno – Wypoczynkowego „Pałac Biesa) w Olszanicy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Prawidłowość działań dotyczących zatrudniania osób pozbawionych wolności.

Opis stanu
faktycznego

1.1 PIGB Carpatia została utworzona zarządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 listopada 2010 r. w sprawie utworzenia *Podkarpackiej Instytucji Gospodarki Budżetowej CARPATIA w Rzeszowie*³ w wyniku przekształcenia następujących gospodarstw pomocniczych:

- 1) Gospodarstwa Pomocniczego Zakładu Remontowo-Budowlanego przy Zakładzie Karnym w Rzeszowie;
- 2) Gospodarstwa Pomocniczego Zakładu Produkcyjnego przy Zakładzie Karnym w Tarnowie;
- 3) Gospodarstwa Pomocniczego Zakładu Produkcyjnego przy Zakładzie Karnym w Wadowicach;
- 4) Gospodarstwa Pomocniczego Zakładu Rolno-Produkcyjnego przy Zakładzie Karnym w Uhercach Mineralnych.

Powyższym zarządzeniem nadano statut PIGB, który zawierał wszystkie elementy określone w art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴.

(dowód: akta kontroli str. 7-19)

³ Dz. Urz. M.S. nr 13, poz. 161

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 885 ze zm.

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym z dnia 15 września 2011 r. oraz zarządzeniem Dyrektora PIGB Carpatia z dnia 30 kwietnia 2013 r.⁵ PIGB jest podmiotem jednozakładowym z Centralą w Rzeszowie oraz funkcjonującymi poza siedzibą PIGB Oddziałami w Tarnowie, Wadowicach oraz Średniej Wsi.

Zarządzeniem Dyrektora PIGB Carpatia z dnia 30 grudnia 2014 r.⁶ wszelka działalność Oddziału PIGB w Tarnowie została zawieszona, a dotychczasowa włączona do działalności Oddziału w Wadowicach. Z dniem 1 kwietnia 2015 r. zarządzeniem Dyrektora PIGB, Oddział w Tarnowie stał się filią Oddziału w Wadowicach.

PIGB według stanu na czas kontroli prowadziła działalność o profilu:

- Oddział PIGB w Rzeszowie – usługi budowlane, prowadzenie stołówek i kantyn, sprzedaż paliw płynnych. Ponadto Ośrodki Konferencyjno – Wypoczynkowe: „Pałac Biesa” w Olszanicy oraz „Parzenica” w Zakopanem (przejęty w użytkowanie 2 lutego 2015 r.) prowadziły działalność szkoleniowo – wypoczynkową.

- Oddział w Wadowicach – produkcja meblowa, produkcja metalowa, prowadzenie stołówek i kantyn. Filia w Tarnowie, podlegająca Oddziałowi w Wadowicach zajmowała się produkcją metalową i chemiczną.

- Oddział w Średniej Wsi – produkcja drewna, produkcja biomasy (w lutym 2016 r. została podjęta decyzja o likwidacji tego działu produkcji), hodowla trzody chlewnej, produkcja roślinna, usługi komunalne.

(dowód: akta kontroli str. 20-61)

W okresie objętym kontrolą Dyrektor PIGB sporządzał dokumenty, o których mowa w art. 27 ust. 2 pkt 4-6 ustawy o finansach publicznych tj. przygotował projekty rocznych planów finansowych jednostki (na 2014, 2015, 2016 rok zatwierdzone każdorazowo przez Ministra Sprawiedliwości), roczne sprawozdania finansowe Instytucji (wprowadzenie do sprawozdania finansowego za 2014 i 2015 r.; bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2014 oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku; rachunek zysków i strat za rok obrotowy 2014 i 2015; zestawienie zmian w kapitale własnym za rok obrotowy 2014 i 2015; rachunek przepływów pieniężnych za rok obrotowy 2014 i 2015; dodatkowe informacje i objaśnienia za rok 2014 oraz za rok 2015), zatwierdzone przez Ministra Sprawiedliwości w dniu 30 czerwca 2015 r. za rok 2014 i w dniu 28 czerwca 2016 r. za rok 2015 oraz sprawozdanie Zarządu z działalności PIGB za rok 2014.

(dowód: akta kontroli str. 62-140)

Wyniki finansowe PIGB w okresie objętym kontrolą przedstawiały się następująco:

- przychody ze sprzedaży w 2014 r. wynosiły 57.196,3 tys. zł, a w 2015 r. wyniosły 46.232,1 tys. zł, tj. zmniejszyły się o 19,2%,

- koszty działalności operacyjnej zamknęły się kwotą 58.026,1 tys. zł w 2014 r. natomiast w 2015 r. kwotą 49.364,6 tys. zł,

- wynik finansowy netto w 2014 r. to zysk 77,9 tys. zł, a w 2015 r. wystąpiła strata, wynik finansowy ujemny w kwocie 2.197,0 tys. zł (w 2011 r i w 2012 r ujemny w wysokości odpowiednio 4.064,8 tys. zł i 241,4 zł; w 2013 wynik dodatni w wysokości 35,3 tys. zł).

Na dzień 31 marca 2016 r. wynik działalności PIGB Carpatia był ujemny w wysokości 459,0 tys. zł.

Aktywa trwałe w okresie 2011-2015 wzrosły o 221% (wartość aktywów trwałych w 2011 r. wynosiła 3.476,9 tys. zł, w 2015 r. - 11.145,0 tys. zł), jednocześnie

⁵ Zarządzenie nr 10/B/04/2013

⁶ Zarządzenie nr 42/12/2014

zmniejszyły się aktywa obrotowe o 16,5% (w 2011 r. wartość aktywów obrotowych 23.040,2 tys. zł, w 2015 r. - 19.238,4 tys. zł).

Fundusz własny jednostki w latach 2014-2015 zmniejszył się o 472,6 tys. zł, tj. o 2,4% (z 19.946,3 tys. zł do 19.473,7 tys. zł), jednocześnie w tym okresie nastąpił wzrost zobowiązań i rezerw na zobowiązania o 3,7% (w 2014 r. kwota 10.523,7 tys. zł, a w 2015 r. kwota 10.909,7 tys. zł). Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania w 2011 r. wynosiły 6.652,9 tys. zł, w stosunku do 2015 r. nastąpił wzrost o 63,9%.

(dowód: akta kontroli str. 141, 412-414)

W latach 2011 – 2015 struktura uzyskanych przychodów ze sprzedaży przez PIGB z podziałem na 3 źródła przychodów tj.: na rzecz resortu sprawiedliwości, na rzecz pozostałych jednostek sektora finansów publicznych i na rzecz podmiotów z rynku pozabudżetowego wskazuje, że uzyskane przychody ze sprzedaży na rzecz resortu sprawiedliwości zmniejszyły się z 59,9% (25.634,8 tys. zł w 2011 r.) do 39,7% (19.057,6 tys. zł w 2015 r.) ogółem przychodów PIGB Carpatia. W tym okresie jednocześnie wzrosły przychody ze sprzedaży na rzecz podmiotów z rynku pozabudżetowego z 28,1% (12.036,0 tys. zł w 2011 r.) do 38,0% (18.218,7 tys. zł w 2015 r.), co wskazuje na sprawniejsze funkcjonowanie PIGB na wolnym rynku. W tym okresie nastąpił również wzrost przychodów ze sprzedaży na rzecz jednostek sektora finansów publicznych z 12% (5.155,2 tys. zł w 2011 r.) do 22,3% (10.673,1 tys. zł w 2015 r.).

(dowód: akta kontroli str. 142)

1.2. W latach 2011-2016 (I kwartał) w PIGB Carpatia średnie zatrudnienie osadzonych w stosunku do ogólnego zatrudnienia (w przeliczeniu na pełne etaty) przedstawiało się następująco:

- a) w 2011 r. średnio na 301,79 etaty, osadzeni zatrudnieni byli na 175,25, co stanowiło 58,07% ogólnego zatrudnienia,
- b) w 2012 r. średnio na 268,02 etaty, osadzeni zatrudnieni byli na 138,93, co stanowiło 51,84% ogólnego zatrudnienia,
- c) w 2013 r. średnio na 247,56 etatów, osadzeni zatrudnieni byli na 125,87, co stanowiło 50,84% ogólnego zatrudnienia,
- d) w 2014 r. średnio na 266,96 etaty, osadzeni zatrudnieni byli na 147,66, co stanowiło 55,31% ogólnego zatrudnienia,
- e) w 2015 r. średnio na 244,21 etaty, osadzeni zatrudnieni byli na 116,26, co stanowiło 47,61% ogólnego zatrudnienia,
- f) w 2016 r. (I kwartał) średnio na 191,47 etatach, osadzeni zatrudnieni byli na 65,13, co stanowiło 34,02% ogólnego zatrudnienia.

Stosownie do postanowień określonych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o zatrudnieniu osób pozbawionych wolności⁷, zatrudnienie osadzonych (liczone, jako suma zatrudnionych odpłatnie i nieodpłatnie) w PIGB stanowiło, co najmniej 20% ogólnego zatrudnienia.

W podziale na poszczególne podległe Oddziały proporcja zatrudnienia osadzonych do ogólnego zatrudnienia w przeliczeniu na pełne etaty wynosiła:

- a) w Centrali PIGB w Rzeszowie: w 2011 r. – 59,57%, w 2012 r. – 53,34%, w 2013 r. – 54,47%, w 2014 r. – 62,73%, w 2015 r. – 46,14%, w 2016 r. (I kwartał) – 20,59%,
- b) w Oddziale PIGB w Wadowicach: w 2011 r. – 43,05%, w 2012 r. – 40,86%, w 2013 r. – 44,18%, w 2014 r. – 35,82%, w 2015 r. – 36,13%, w 2016 r. (I kwartał) – 32,43%,

⁷ Dz. U. z 2014 r., poz. 1116

c) w Oddziale PIGB w Średniej Wsi: w 2011 r. – 63,27%, w 2012 r. – 48,99%, w 2013 r. – 42,44%, w 2014 r. – 48,68%, w 2015 r. – 46,53%, w 2016 r. (I kwartał) – 44,10%,

d) w Filii PIGB w Tarnowie: w 2011 r. – 55,32%, w 2012 r. – 54,87%, w 2013 r. – 53,76%, w 2014 r. – 55,30%, w 2015 r. – 67,76%, w 2016 r. (I kwartał) – 70,03%.

(dowód: akta kontroli str. 143)

W PIGB Carpatia ewidencja pracowników osadzonych prowadzona była w poszczególnych Oddziałach PIGB. Do Centrali PIGB po zakończeniu miesiąca, przekazywane były informacje o średnim zatrudnieniu pracowników cywilnych i osadzonych w przeliczeniu na pełne etaty. Od 2015 r. całość dokumentacji dotyczącej zatrudnienia wszystkich pracowników (listy obecności, karty pracy) przekazywane były do Działu Organizacji Zatrudnienia w Rzeszowie. Przeciętne zatrudnienie w PIGB do 31 stycznia 2016 r., było wyliczane metodą średniej chronologicznej, według której sumuje się połowę stanu zatrudnienia z pierwszego i z ostatniego dnia miesiąca oraz pełny stan z 15 dnia miesiąca, a wynik dzieli przez dwa. Od lutego 2016 r., po zmianie programu płacowo-kadrowego, stosowana była metoda średniej arytmetycznej, według której sumuje się zatrudnienie w każdym dniu, a wynik dzielony jest przez liczbę dni w danym miesiącu.

(dowód: akta kontroli str. 144-145)

Rzetelność ewidencjonowania pracowników zatrudnionych w PIGB w latach w 2014-2016 (I półrocze) sprawdzono na podstawie trzech losowo wybranych miesięcy, tj. listopada 2014 r., maja 2015 r. oraz lutego 2016 r. Analiza kart pracy osadzonych, listy płac pracowników oraz umów o pracę osób cywilnych nie wykazała nieprawidłowości w ewidencjonowaniu osadzonych.

(dowód: akta kontroli str. 146-206)

1.3. PIGB Carpatia w okresie objętym kontrolą korzystała ze zwolnienia, udzielonego na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności, tj. w zakresie wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, zwanym dalej „PFRON”. PIGB w tym okresie nie korzystała ze zwolnień w podatku dochodowym od osób prawnych, niepodatkowych należności budżetowych i opłat z tytułu użytkowania wieczystego gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa.

Stosownie do postanowień art. 6 ust. 1 i 2 powyższej ustawy, PIGB w latach 2014 - 2015 korzystała ze zwolnień z należności publicznych w wysokości 100%, a w 2016 r. w wysokości 75%. Wysokość zwolnień w danym roku zależna była od uzyskanego w roku poprzednim wskaźnika zatrudnienia.

Badanie wpłaconych w tym okresie kwot na rachunek PFRON, wykazało, że PIGB obliczyła wysokość zwolnień z tego tytułu zgodnie z zasadami określonymi w art. 6 ust. 1 i 2 ww. ustawy.

Suma zwolnień PIGB z wpłat na PFRON w powyższym okresie wyniosła łącznie 117.193 zł, z czego 29.311 zł, tj. 25,01% przekazano w terminie wymagalności dla wpłat na PFRON na Fundusz Aktywizacji, co było zgodne z art. 6a ust. 1 pkt 1 oraz art. 7 ustawy o zatrudnianiu osób pozbawionych wolności.

(dowód: akta kontroli str. 207-217)

1.4. W okresie objętym kontrolą PIGB Carpatia, działając w oparciu o postanowienia zawarte w § 3 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 23 stycznia 2012 r. w sprawie Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz Rozwoju

Przywieziennych Zakładów Pracy⁸, zwanego dalej „rozporządzeniem w sprawie FAZS”, złożyła za pośrednictwem jednostek penitencjarnych ogółem 179 wniosków o wypłatę ryczałtu z tytułu zwiększonych kosztów zatrudnienia osadzonych, w tym w 2014 r. – 77 wniosków, w 2015 r. – 65, w 2016 r. (I kwartał) – 37.

Do wniosków tych PIGB każdorazowo dołączała oświadczenie o niekorzystaniu z pomocy publicznej, zgodnie z § 2 ust. 3 powyższego rozporządzenia. Wszystkie wnioski zostały złożone do jednostek penitencjarnych po przekazaniu na ich rachunek całości środków na wynagrodzenia osadzonych za okres stanowiący podstawę do naliczenia ryczałtu, co było zgodne z § 3 ust. 1 rozporządzenia w sprawie FAZS.

Spośród złożonych wniosków pięć zostało zwróconych do PIGB. Wszystkie zostały zwrócone przez Zakład Karny w Wadowicach. Powodem zwrotu było niewłaściwie wystawione pełnomocnictwo.

(dowód: akta kontroli str.218-238)

1.5. Przeprowadzone w toku kontroli oględziny wybranych składników majątkowych (należących do PIGB oraz używanych na podstawie umowy użyczenia) wykazały, że do celów statutowych PIGB Carpatia wykorzystywała następujące grunty, budynki oraz maszyny i urządzenia, środki transportu, narzędzia, przyrządy oraz inne ruchomości i wyposażenie (o wartości księgowej netto na koniec 2015 r. powyżej 50.000 zł):

a) w Oddziale PIGB w Rzeszowie:

- budynek administracyjny – wykorzystywany przez pracowników administracji PIGB Carpatia,
- budynek księgowości – wykorzystywany do narad, konferencji (dwa pomieszczenia), oraz jako miejsca noclegowe dla pracowników z Oddziałów – (dwa pokoje),
- pomieszczenie laboratorium – wykorzystywane przez osadzonych, jako szatnia,
- hala prefabrykacji – aktualnie budynek (pięć pomieszczeń) wraz z częścią placu utwardzonego (300 m²) wydierżawiony firmie zewnętrznej,
- wiata na samochody – wykorzystywana do przechowywania samochodów. Znajdowały się tutaj następujące samochody: Suzuki SX4, KIA Sorento, Mercedes Viano,
- wiata na sprzęt średni ze stacją trafo – wykorzystywana, jako pomieszczenie warsztatowe, oraz pomieszczenie magazynowe,
- wiata zbrojarni – wykorzystywana, jako pomieszczenie magazynowe,
- ogrodzenie zewnętrzne z płyt żelbetowych z bramą i furtką,
- plac betonowy z suwnicą SB-8 wykorzystywany, jako parking dla samochodów ciężarowych. Suwnica niewykorzystywana. Na terenie stały następujące środki transportu: koparka kołowa 3CX-T, wywrotka MAN RZ1594E, oraz naczepa WIELTON nr rej. RZ0330P,
- plac składowy drewna – obecnie częściowo wynajęty firmie zewnętrznej,
- ciągnik siodłowo-samochodowy DAF nr rej. RZ77610 znajdował się na kanale samochodowym – dokonywano jego naprawy.

Dyrektor PIGB – Jerzy Uziębło wyjaśnił, że „suwnica została zamontowana w celu uruchomienia produkcji betonu i wyrobów betonowych. Z uwagi na wstrzymanie inwestycji, suwnica nie została wykorzystana. W obecnej chwili jest przeznaczona do zbycia. Dotychczas PIGB Carpatia prowadziła działania mające na celu wynajęcie działki nr 267/6, tj. placu utwardzonego oraz przylegającej do niego działki nieutwardzonej. W tym celu przy drodze głównej została umieszczona na ogrodzeniu informacja o wynajęciu placu. Dodatkowo od czerwca 2015 roku

⁸ Dz. U. z 2014 r., poz. 53

w sposób ciągły były nadawane ogłoszenia na portalach internetowych. Plac utwardzony obecnie częściowo wynajęty firmie zewnętrznej, natomiast zainteresowanie pozostałą częścią działki było znikome. Na dzień dzisiejszy działka jest wydzielana i zostanie przekazana do Zakładu Karnego w Rzeszowie pod realizację inwestycji budowy hali produkcyjnej (zgodnie z programem Ministerstwa Sprawiedliwości), która ma zostać wykonana ze środków FAZS). Postanowieniem Prezydenta Miasta Rzeszowa z dnia 22 sierpnia 2016 r. znak: AR.6724.66.28.2016.GU66 podział nieruchomości oznaczonej jako działka nr 267/6, obr. 220 został pozytywnie zaopiniowany. Należy tutaj nadmienić, iż przy realizacji w/w inwestycji PIGB CARPATIA może odnieść dodatkowe korzyści”.

(dowód: akta kontroli str.239-247, 286-299, 353-357, 410-411)

b) w Oddziale PIGB w Wadowicach:

- trzy pomieszczenia biurowe zlokalizowane w budynku administracji Zakładu Karnego w Wadowicach (piętro II), wykorzystywane przez pracowników,
- kantyna zlokalizowana na parterze, zajmująca dwa pomieszczenia, tj. pomieszczenie sprzedaży oraz magazynowe. Pomieszczenia wykorzystywane,
- hala produkcyjna zlokalizowana na terenie Zakładu Karnego w Wadowicach składająca się z 24 pomieszczeń, z czego trzy pomieszczenia nie były wykorzystywane,
- samochód marki Ford Transit wykorzystywany w transporcie wykonanych produktów i materiałów do produkcji.
- wiatła magazynowa była wykorzystywana do przechowywania materiałów do produkcji meblarskiej i metalowej;

(dowód: akta kontroli str. 248-252, 353-357)

c) w Filii PIGB w Tarnowie:

- budynek produkcyjny zlokalizowany na terenie Zakładu Karnego w Tarnowie. Parter budynku wykorzystywany do produkcji chemicznej, natomiast na pierwszym piętrze wykonywane były elementy metalowe. Znajdowały się tu następujące urządzenia: wyłaczarka, trzy wtryskarki, dwa dźwigi towarowo-osobowe (jeden był niewykorzystywany z powodu przeniesienia pomieszczeń biurowych poza Zakład Karny), brak było pralnicowirówki, która została zełomowana po likwidacji działu pralni,
- budynek magazynowy zlokalizowany poza Zakładem Karnym w Tarnowie. Budynek w części wykorzystywany na biura (trzy pomieszczenia). Ponadto składowane tu były wyroby gotowe wytworzone w hali produkcyjnej oraz surowce potrzebne do ich produkcji. Dwa pomieszczenia zostały zaadaptowane na potrzeby prasy krawędziowej wykorzystywanej do produkcji elementów metalowych,
- dwa budynki garażowe, w jednym siedem boksów, w drugim dziewięć. Cztery boksy były wykorzystywane przez Oddział, 11 wynajmowanych, jeden przeznaczony do wynajęcia;

(dowód: akta kontroli str. 253-254, 353-357)

d) w Oddziale PIGB w Średniej Wsi:

- budynek administracyjny (29 pomieszczeń) wykorzystywany przez administrację (12 pomieszczeń) oraz, jako pokoje gościnne,
- budynek socjalny – parter wykorzystywany, jako szatnia dla skazanych, pomieszczenia na pierwszym piętrze niewykorzystywane,
- budynek stolarni i warsztatu – stolarnia wykorzystywana w całości, znajdowały się tam ponadto ostrzarnia, szatnia dla pracowników cywilnych, warsztat naprawczy, kanał dla pojazdów oraz pomieszczenia garażowe. Znajdował się tam m.in. specjalistyczny ciągnik do manipulacji surowcem tartacznym,
- magazyn gazów technicznych wykorzystywany do przechowywania butli z gazem;

- magazyn główny oraz stolarnia nr 2. Część magazynowa wykorzystywana do przechowywania sprzętu rolniczego, części zamiennych. W części produkcyjnej znajdowały się: grubiaro-pogrubiarka typ 172/98 (GUBISZ) oraz strugarka czterostronna TIMBERMAX 5.33 - strugarka nie była wykorzystywana. Odpylacz znajdujący się w pomieszczeniach stolarni nie był podłączony do maszyny.

W magazynie znajdowało się urządzenie do bejcowania APACHE 5 oraz samochód ciężarowy marki DAF wykorzystywany do dowozu wyrobów gotowych do kontrahentów,

- wiata nad skarpą wykorzystywana, jako zadaszenie nad traktem ramowym;
- budynek stacji uzdatniania wody w trakcie oględzin użytkowany. Obok niego znajdowały się dwa zbiorniki wody pitnej;
- stacja pomp wykorzystywana do pompowania wody do stacji uzdatniania wody z rzeki San,
- stacja trafo – wykorzystywana do zasilania całego zakładu,
- budynek kotłowni. Znajdował się tu system kotłowy wykorzystywany do ogrzewania pomieszczeń stolarni, warsztatu, budynku socjalnego oraz dla potrzeb suszarni oraz zrębak do produkcji zrębków z odpadów wykorzystywanych, jako paliwo do kotłowni,
- budynek suszarni (suszarnia LUKA oraz LEKO),
- magazyn zbożowy wykorzystywany do przechowywania zbóż i siana. Zboże było wykorzystywane do produkcji pasz na własne potrzeby,
- budynek hali traków. Znajdowała się tutaj linia do obróbki drewna. W trakcie oględzin maszyny były wykorzystywane przy produkcji,
- budynek suszarni zielonek, w którym znajdowała się linia do produkcji pelletu. Linia niewykorzystywana,
- oczyszczalnia ścieków złożona z dwóch bloków (jeden czynny),
- plac składowy, wykorzystywany do składowania tarcicy,
- budynek warsztatów wyłączony z użytkowania ze względu na zły stan techniczny, przeznaczony do wyburzenia,
- budynek mieszalni pasz, składający się z części produkcyjnej i magazynowej;
- budynek stacji paliw. Obecnie wykorzystywany, jako pomieszczenie dla magazyniera, oraz jako magazyn paliw na własne potrzeby,
- ciągnik NEW HOLLAND wykorzystywany do koszenia traw, wywożenia obornika,
- wanna zanurzeniowa do impregnacji drewna. W chwili oględzin w trakcie pracy.

Ponadto w miejscowości Jabłonki zlokalizowanych było 11 budynków, w tym:

- budynek socjalno-administracyjny wykorzystywany zgodnie z przeznaczeniem,
- obora „FERMBET” – wyłączona z użytkowania. W przeszłości wykorzystywana do hodowli owiec,
- budynek garażowo-warsztatowy wykorzystywany do garażowania pojazdów oraz część socjalna z pomieszczeniem kotłowni,
- wiata na sprzęt wykorzystywana do przechowywania sprzętu rolniczego,
- budynek garażowy (wykorzystywanych dwa boksy z sześciu) W garażu znajdował się ciągnik PRONAR 7150,
- cztery budynki obór. W dwóch budynkach znajdowały się tuczniaki. Dwa pozostałe budynki były niewykorzystywane,
- dwie stodoły, w tym jedna służąca do składowania siana, druga niewykorzystywana,
- budynek stacji uzdatniania wody wraz z ujęciem wody oraz zbiornikiem wody pitnej wykorzystywany do zasilania w wodę pitną całego gospodarstwa oraz Oddziału Zewnętrznego Zakładu Karnego i pobliskich mieszkańców.

Ponadto Oddział dysponował 542,95 ha gruntów.

Dyrektor PIGB Carpatia wyjaśnił, że linia do produkcji pelletu nie jest wykorzystywana z powodu dużej jej awaryjności oraz z powodu zapotrzebowania na rynku pelletu o parametrach technicznych, których nie jesteśmy w stanie wykonać

posiadaną maszyną. Linia do produkcji pelletu nie jest wykorzystywana od lutego 2016 roku i będzie przeznaczona do zbycia, jeśli zbycie nie dojdzie do skutku to zostanie ześlomowana.

Obora FERMBET, w której hodowane były owce nie jest wykorzystywana od jesieni 2014 roku, kiedy to z powodów ekonomicznych został zlikwidowany dział hodowli owiec. Natomiast dwie obory, w których znajdowała się hodowla świń nie są wykorzystywane od tego roku ze względu na fakt, iż były Dyrektor podjął decyzję o wygaszeniu nierentownego działu. Złe wyniki na tej działalności były spowodowane w części złym stanem tych obór.

Do roku 2015 grunty ZR w Jabłonkach użytkowane były, jako pastwiska pod wypas stada owiec w okresie letnim i wykonywane było koszenie łąk na pasze w postaci siana i sianokiszonki na okres zimowy do karmienia stada owiec. W tym samym czasie grunty te objęte były dopłatami w ramach programu rolno środowiskowego. Obecnie grunty te zgłoszone zostały do dopłat na lata 2015 - 2020. Obszary, jako grunty rolne w Średniej Wsi będące w użytkowaniu Oddziału, wcześniej przed rokiem 2013 użytkowane były, jako grunty rolne pod uprawy zbóż i innych upraw pod kątem hodowli trzody chlewnej. W marcu 2014 r. grunty orne były już ugorowane z powodu wieloletniej eksploatacji i konieczności poprawy kultury gleby. Grunty te zostały objęte i zgłoszone do dopłat unijnych w ramach JPO.

(dowód: akta kontroli str. 255-282, 286-306, 353-357, 410-411)

e) w Ośrodku Konferencyjno – Wypoczynkowym „Pałac Biesa” w Olszaniczy:

- budynek główny – Ośrodek „San”. Liczba pokoi – 31 (72 miejsc noclegowych z możliwością rozszerzenia do 99), stołówka, kuchnia, na poziomie -1 znajdowały się: siłownia, sauna, stoły do ping-ponga, bilard, strefa relaksu, pomieszczenie dla konserwatora, magazyny. Na poziomie -1 znajdowały się m.in. 4 pokoje („Strefa relaksu”), które w trakcie przeprowadzania oględzin nie były wykorzystywane. W pierwszym pokoju zlokalizowany był gabinet lekarski, w drugim stół do masażu, w trzecim fotel masujący, a w czwartym znajdowały się sprzęty służące do fizykoterapii,

- budynek „Pałac Biesa” – znajdowały się tu pokoje do wynajęcia (siedem), sale pałacowe, służące do organizacji konferencji, szkoleń, wesel i innych przyjęć okolicznościowych. W podziemiach zamku zlokalizowana była „piwniczka napitków”, w której organizowane były biesiady dla grup zorganizowanych,

- budynek „Czady” – na parterze znajdowały się dwa pokoje, łazienka oraz mała sala konferencyjna. Na drzwiach do dwóch pokoi znajdowały się plomby. Na pierwszym piętrze znajdowały się 3 pokoje,

- budynek „Marianna”, w którym znajdowały się pomieszczenia garażowe, magazynowe, warsztatowe, pokój socjalny dla osadzonych, toaleta oraz część mieszkalna,

- budynek garażowy wykorzystywany do przechowywania agregatu prądotwórczego, kosiarek i innych narzędzi ogrodniczych, oraz do garażowania samochodu elektrycznego.

Dyrektor PIGB Carpatia wyjaśnił, że z czterech pomieszczeń znajdujących się na poziomie „-1” budynku „San” jedno zostało przystosowane za zgodą byłego Dyrektora, do wykonywania masażu częściowego i zabiegów kosmetycznych w związku z przygotowaną ofertą pobytową "Romantyczny weekend", w skład której wchodziły te zabiegi. Pomieszczenie to nie jest obecnie wykorzystywane ze względu na brak zainteresowania ofertą. Pomieszczenie - gabinet lekarski, było wykorzystywane w czasie turnusów rehabilitacyjnych firmy TAIRON. Pozostałe trzy pomieszczenia jak również sprzęty znajdujące się w tych pomieszczeniach nie były wykorzystywane ze względu na brak personelu do obsługi tych urządzeń i brak dyspozycji dotyczących wykorzystania tych pomieszczeń. W chwili obecnej kierownik Ośrodka Pałac Biesa nie posiada wiedzy na temat stanu technicznego

tych urządzeń tj. czy po uruchomieniu działają zgodnie z przeznaczeniem. Co do wcześniejszego funkcjonowania tych pomieszczeń i eksploatacji budynku nie posiadam na ten temat wiedzy.

(dowód: akta kontroli str. 283-285, 286-299, 353-357)

1.6. W okresie objętym kontrolą Dyrektor PIGB Carpatia złożył jeden wniosek o przyznanie dotacji z FAZS (27 stycznia 2014 r.). Wniosek dotyczył realizacji zadania inwestycyjnego, polegającego na montażu linii do obróbki drewna w Oddziale PIGB Carpatia w Średniej Wsi. Realizacja zadania stworzyła możliwość ochrony istniejących miejsc pracy osób pozbawionych wolności. W dniu 28 kwietnia 2014 r. zawarto umowę dotacji o wartości 1.846.000 zł. Zgodnie ze sprawozdaniem rozliczenia rzeczowo-finansowego dotacji wartość całego przedsięwzięcia wyniosła 3.084.365,83 zł, z czego wkład własny PIGB wyniósł 1.238.365,83 zł.

(dowód: akta kontroli str. 307-326)

Oględziny przeprowadzone w Oddziale PIGB w Wadowicach wykazały zły stan techniczny dachu, posadzek i ścian, okien hali produkcyjnej.

Z pism kierowanych przez Kierownika Oddziału w Wadowicach do Dyrektora PIGB Carpatia wynika, że zarówno stan techniczny pomieszczeń jak i maszyn wymaga znacznych inwestycji.

Filia PIGB w Tarnowie, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika, nie przystępuje do postępowań przetargowych z powodu braku mocy przerobowej. Brak ten wynika z przestarzałego parku maszynowego. Kierownik Filii w Tarnowie poinformował, że w Filii w okresie objętym kontrolą nie były podejmowane działania inwestycyjne.

W Oddziale w Średniej Wsi znajduje się obora FERMBET, która od jesieni 2014 r. nie była wykorzystywana.

Dyrektor PIGB Carpatia wyjaśnił, że stan techniczny budynków i pomieszczeń w Oddziale PIGB w Wadowicach oraz Filii PIGB w Tarnowie utrzymywany jest w stanie nie pogorszonym w stosunku do stanu z momentu przejęcia. Wielokrotnie na naradach zgłaszane były byleż Dyrekcji potrzeby remontowe, ale pozostawało to bez odzewu. Aktualnie będziemy czynić starania mające na celu pozyskanie dotacji z FAZS na sukcesywne poprawianie stanu technicznego budynków oraz parku maszynowego”.

W przyszłości jest planowane jest również złożenie wniosku o uzyskanie dotacji z FAZS na wyremontowanie obory FERMBET i budynków po wygaszanej produkcji trzody chlewnej i rozpoczęcie działalności w zakresie chowu bydła i owiec.

(dowód: akta kontroli str. 248-252, 342, 410-411)

1.7. W okresie objętym kontrolą PIGB Carpatia nie prowadziła szkoleń zawodowych osób osadzonych.

(dowód: akta kontroli str. 327-328)

1.8. Zgodnie z art. 122a „k.k.w.”, osadzeni zatrudnieni w PIGB Carpatia, przed podjęciem pracy byli poddawani tzw. instruktażowi ogólnemu obejmującemu:

- istotę bezpieczeństwa i higieny pracy (dalej: „bhp”),
- zakres obowiązków i uprawnień pracodawcy, pracowników oraz poszczególnych jednostek organizacyjnych zakładu pracy,
- odpowiedzialność za naruszenie przepisów lub zasad bhp,
- zasady poruszania się na terenie zakładu pracy,
- zagrożenia wypadkowe i zagrożenia dla zdrowia występujące w zakładzie i podstawowe środki zapobiegawcze,
- podstawowe zasady bhp związane z obsługą urządzeń technicznych oraz transportem wewnątrzzakładowym,

- zasady przydziału odzieży roboczej, obuwia roboczego oraz środków ochrony indywidualnej,
- porządek i czystość w miejscu pracy,
- zasady sprawowania profilaktycznej opieki lekarskiej w odniesieniu do stanowiska instruowanego,
- podstawowe zasady ochrony przeciwpożarowej oraz postępowanie w razie pożaru,
- zasady udzielania pierwszej pomocy medycznej.

Ponadto osadzonych poddano tzw. instruktażowi stanowiskowemu z zakresu bhp dla osadzonych obejmującemu:

- 1) przygotowanie pracownika do wykonywania określonej pracy, w tym w szczególności:
 - omówienie warunków pracy z uwzględnieniem:
 - czynników środowiska pracy występujących przy określonych czynnościach na stanowisku pracy oraz zagrożeń, jakie mogą stwarzać te czynniki, wyników oceny ryzyka zawodowego związanego z wykonywaną pracą i sposobów ochrony przed zagrożeniami, a także zasad postępowania w razie wypadku lub awarii,
 - przygotowanie wyposażenia stanowiska roboczego do wykonywania określonego zadania,
- 2) pokaz przez instruktora sposobu wykonywania pracy na stanowisku pracy zgodnie z przepisami i zasadami bhp, z uwzględnieniem metod bezpiecznego wykonywania poszczególnych czynności i ze szczególnym zwróceniem uwagi na czynności trudne i niebezpieczne,
- 3) próbne wykonanie zadania przez pracownika pod nadzorem instruktora,
- 4) samodzielna praca pracownika pod nadzorem instruktora,
- 5) omówienie i ocena przebiegu wykonywania pracy przez pracownika.

(dowód: akta kontroli str. 329-340)

Odbycie przez poszczególnych osadzonych szkolenia w zakresie przepisów bhp i przepisów przeciwpożarowych oraz instruktażu o sposobie wykonywania przydzielonej pracy a także zaliczenie stosownego sprawdzianu wiadomości i umiejętności dokumentowano w kartach szkolenia wstępnego w dziedzinie bhp, którą własnoręcznie podpisywali osadzeni.

Zapoznanie osadzonych w zakresie obsługi maszyn i urządzeń oraz oceną ryzyka zawodowego na danym stanowisku było potwierdzane przez nich własnoręcznymi podpisami. Ponadto Dyrektor PIGB określał, na podstawie zarządzeń wewnętrznych, obowiązujące w każdym roku kalendarzowym wymiar czasu pracy i stawki godzinowe wynagradzania osadzonych.

Informacja o wymiarze czasu pracy oraz stawce godzinowej zapisana była na karcie pracy osadzonego, która to karta była przez nich podpisywana po naniesieniu godzin pracy i przeliczeniu wynagrodzenia

(dowód: akta kontroli str. 329-341)

1.9. PIGB Carpatia w miejscach prowadzenia działalności gospodarczej, zlokalizowanych na terenach Zakładów Karnych (Oddział w Tarnowie i Filia w Wadowicach), korzystała z istniejącej więziennej infrastruktury służącej zapewnieniu bezpieczeństwa. W takich wypadkach przemieszczanie osadzonych odbywało się z zachowaniem zamkniętej strefy bezpieczeństwa nadzorowanej przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Osadzeni nie opuszczali terenu Zakładu Karnego, a cywilni pracownicy PIGB nadzorujący pracę osadzonych korzystali z instrukcji bezpieczeństwa opracowanej przez Zakład.

Kierownik Oddziału PIGB w Wadowicach – Jacek Jończyk wyjaśnił, że podczas pracy w hali nadzór sprawuje jeden funkcjonariusz działu ochrony. Ponadto codziennie odbywa się kontrola zatrudnienia osadzonych. Systematycznie odbywa

się kontrola narzędzi niebezpiecznych używanych do produkcji i ich ewidencja. Ostatnio został zamontowany monitoring newralgicznych miejsc w hali.

Kierownik Filii PIGB w Tarnowie – Jerzy Boruch wyjaśnił, że „współpraca w zakresie bezpieczeństwa polega na ścisłym przestrzeganiu przepisów w sprawie profilaktyki przenikania i obrotu substancji psychoaktywnych oraz stosowanie się do zaleceń pokontrolnych związanych z zabezpieczeniem techniczno – ochronnym”.

W przypadku miejsc prowadzenia działalności gospodarczej zlokalizowanych poza murami Zakładów Karnych, PIGB współpracowała z właściwymi jednostkami penitencjarnymi w zakresie dowozu i odwożenia osób osadzonych do i z miejsca pracy. Ponadto do tych miejsc kierowane były osoby osadzone przydzielone do odpowiednich kategorii tzw. pracownicy wolnościowi.

(dowód: akta kontroli str. 341-351, 386-389)

1.10. W 2014 r. w PIGB nieodpłatnie świadczyło pracę średnio 15,1 osadzonych (w przeliczeniu na pełne etaty), w 2015 r. ilość ta wzrosła do 15,76 osadzonych, a w okresie I kwartału 2016 r. wyniosło średnio 7,06 osadzonych.

Badanie dokumentacji potwierdzającej zatrudnienie osadzonych w I kwartale 2014 r. i IV kwartale 2015 r. wykazało, że PIGB ewidencjonowała osadzonych świadczących pracę nieodpłatnie w trybie określonym w art. 123a § 3 k.k.w. Do tego celu służyły Karty pracy osadzonych, na których zapisane było m.in., że osadzony wykonuje pracę nieodpłatnie. Karty te były podpisywane przez osadzonych oraz potwierdzane przez pracowników cywilnych zatrudnionych w PIGB. Badanie wskazanej powyżej dokumentacji wykazało, że nie wystąpiły przypadki przekroczenia okresu jednego miesiąca zatrudnienia osadzonych nieodpłatnie w I kwartale 2014 r.⁹, a w III kwartale 2015 r. trzech miesięcy zatrudnienia osadzonych nieodpłatnie¹⁰.

Specjalista do spraw Kadr i Płac – Renata Łuszczki wyjaśniła, „że okres zatrudnienia nieodpłatnego jest kontrolowany przez Zakłady Karne i Kierowników jednostek organizacyjnych, zatrudniających osadzonych. W uzasadnionych przypadkach, np. krótki czas realizacji zadań okres, o którym mowa był skracany za zgodą stron umowy o zatrudnienie skazanych”.

(dowód: akta kontroli str. 144-153, 352)

1.11. W wyniku przeprowadzenia w 2013 r. kontroli P/13/037 „Funkcjonowanie instytucji gospodarki budżetowej” w PIGB Carpatia żaden ze sformułowanych wniosków nie dotyczył zatrudniania osób osadzonych.

(dowód: akta kontroli str. 352)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w badanym obszarze stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Zgodnie ze schematem podległości służbowych stanowiącym załącznik do obowiązującego w PIGB Regulaminu Organizacyjnego, Filia PIGB w Tarnowie posiada m.in. „Dział pralni”. Przeprowadzone oględziny nie wykazały, aby w jakimkolwiek pomieszczeniu wykorzystywanym przez pracowników Filii, znajdowały się maszyny mogące być wykorzystywane do świadczenia powyższych usług.

Dyrektor PIGB Carpatia - Jerzy Uziembło wyjaśnił, że „po zlikwidowaniu pralni w Tarnowie (31 grudnia 2015 r.), Regulamin organizacyjny nie został zmieniony w tym zakresie, dlatego na bieżąco dokonamy jego aktualizacji”.

⁹ W trybie określonym w art. 123a § 3 k.k.w.

¹⁰ W trybie określonym zmianą wprowadzoną ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 396).

(dowód: akta kontroli str. 20-61, 253-254, 286-299, 353-357)

2. Oględziny przeprowadzone w Oddziale PIGB w Średniej Wsi wykazały m.in., że na terenie znajdowały się dwie maszyny, które nie były wykorzystywane, tj. strugarka czterostronna TIMBERMAX 5.33 (urządzenie niepodłączone do wyciągu trocin) oraz urządzenie do bejcowania APACHE 5 (urządzenie znajdowało się w magazynie). Urządzenia zostały zakupione 31 października 2013 r. za kwotę 256.000 zł netto, z czego strugarka czterostronna TIMBERMAX 5.33 – 195.000 zł, urządzenie do bejcowania APACHE 5 – 61.000 zł. Wartość księgowa urządzeń na dzień 31 grudnia 2015 r. wynosiła łącznie 228.266,67 zł netto.

Dyrektor PIGB Carpatia Jerzy Uziębło wyjaśnił, że strugarka TIMBERMAX 5.33 zakupiona prawdopodobnie z przeznaczeniem do strugania elementów wielkogabarytowych w postaci bali do budowy domów. Do uruchomienia tej jednej maszyny niezbędna jest instalacja odciagu trocin i wiórów suchych spełniająca wymogi bezpieczeństwa ppoż. oraz wymogi producenta. Dodatkowym elementem uniemożliwiającym uruchomienie stanowiska pracy jest brak narzędzi, w jakie wyposażona powinna być strugarka tj. pięciu głowic strugarskich. Osobą upoważnioną do odbioru maszyn po stronie PIGB Carpatia Oddział w Średniej Wsi wyznaczony został były pracownik, którego podpisy widnieją na protokołach odbioru. Kierownik Oddziału w Średniej Wsi, który został przyjęty w marcu 2014 r. W tym czasie produkcja drewna wykonywana była na starych mało wydajnych maszynach. Traki ramowe na hali przerobu drewna były zdemontowane i wznowiona została procedura na modernizację linii przerobu drewna z dofinansowania ze środków z FAZS. Do końca roku 2014 prowadzona była inwestycja modernizacji linii przerobu drewna oraz rozruch linii. Brak było możliwości wykonania produkcji drzewnej w ilościach zapewniających materiały do suszenia i strugania z tego powodu nie było potrzeby uruchamiania strugarki TIMBERMAX 5.33. W roku 2015 podjęte zostały działania marketingowe w kierunku pozyskania nowych kontrahentów i pojawiły się możliwości produkcji i sprzedaży wyrobów o wyższym stopniu przetworzenia. Pod koniec 2015 r. otrzymał przyzwolenie na złożenie wniosku o sfinansowanie II etapu modernizacji produkcji drzewnej i wniosek taki złożył w dniu 27 października 2015 r. uwzględniający wyposażenie stolarni nr 2 w profesjonalną instalację odciagu trocin i wiórów umożliwiającą uruchomienie m.in. strugarki TIMBERMAX 5.33. Wniosek dotychczas nie został złożony do CZSW w Warszawie z przyczyn nieznanych nowej Dyrekcji jak i aktualnie pracującym pracownikom. Kierownik oddziału w Średniej Wsi otrzymał zgodę zakup używanego odpylacza wewnętrznego oraz rur i elementów do instalacji odpylania do strugarek w stolarni nr 2. Odpylacz został kupiony a elementy instalacji odpylania zostały zamówione.

Urządzenie do bejcowania APACHE 5 zakupione do przelotowego bejcowania i impregnacji elementów suszonych i struganych nie było wykorzystywane, ponieważ brak było wystarczającej ilości elementów struganych oraz zamówień na elementy. Urządzenie do bejcowania APACHE 5 zostanie wdrożone po uruchomieniu oraz uzyskaniu zbliżonych i pełnych wydajności na strugarkach. Planowana i wdrażana jest produkcja deski tarasowej z modrzewia oraz deski obiciowej na pióro i wpust. Zakup w/w maszyn był celowy pod planowaną produkcję, natomiast popełniony został błąd w organizacji stanowisk pracy polegający na braku wiedzy na temat konieczności wyposażenia stolarni nr 2 w instalację odciagu trocin dla posiadanych i zakupionych nowych maszyn na tej stolarni.

(dowód: akta kontroli str. 255-282, 286-299, 302-306, 353-357)

3. Oględziny przeprowadzone w Ośrodku Konferencyjno-Wypoczynkowym „Pałac Biesa” wykazały m.in., na parterze budynku „Czady” znajdowały dwa pokoje, na

drzwiach których znajdowały się plomby. Na tym poziomie znajdowała się również łazienka oraz mała sala konferencyjna. Na pierwszym piętrze znajdowały się trzy pokoje (liczba miejsc noclegowych dla pięciu osób z rozszerzeniem na siedem). W 2014 r. w budynku nocowało łącznie 15 osób przez okres 116 dni (osoby x doby), natomiast w 2015 r. nocowały dwie osoby przez okres czterech dni (osoby x doby). Dyrektor PIGB Carpatia Jerzy Uziembło wyjaśnił, że „pokoje w budynku "Czady" nie były uwzględnione w ofercie sprzedaży noclegów, w przypadku zapotrzebowania wynajęcie pokoi w tym budynku wymagało akceptacji byłego Dyrektora. W okresie od 26 czerwca 2016 r. budynek został zarezerwowany i przygotowany dla uczestników turnusów rehabilitacyjnych firmy TAIRON. Pokoje na parterze były używane do spotkań z pracownikami podczas pobytu byłego Dyrektora (od listopada 2015 r., spotkanie takie odbyło się raz). Nie znam przyczyny oplombowania tych pomieszczeń, w sytuacjach szczególnych mogli tam wejść upoważnieni pracownicy”.

(dowód: akta kontroli str. 283-299, 353-357)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli wskazane byłoby złożenie wniosków do Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych w celu uzyskania dotacji na inwestycje związane z:

- modernizacją parku maszynowego w Oddziale w Wadowicach i Filii Tarnowie,
- przeprowadzeniem remontu hali produkcyjnej w Wadowicach,
- wykorzystaniem niezagospodarowanych budynków zlokalizowanych w Jabłonkach oraz pomieszczeń „Strefy Relaksu” znajdujących się w Ośrodku Konferencyjno – Wypoczynkowym „Pałac Biesa” w Olszanicy.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie działania PIGB Carpatia w zakresie pełnego wykorzystania posiadanego mienia a podejmowane działania nie wpływały na poprawę sytuacji ekonomicznej jednostki.

2. Skuteczność działań dotyczących zatrudniania osób pozbawionych wolności

Opis stanu
faktycznego

2.1. PIGB w ramach budżetu zadaniowego na lata 2014-2016 miernik procentowego udziału zatrudnienia osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem ustalony miała na stałym poziomie 51%.

W 2014 r. wykonanie wartości miernika z wykonania planu finansowego instytucji gospodarki budżetowej w układzie zadaniowym¹¹, przyjętego w zakresie udziału zatrudnienia osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem wynosiło 55,3%. Wartość miernika była wyższa o 4,3 punkty procentowe od przyjętego w planie, co świadczyło o wzroście liczby zatrudnionych osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem i zrealizowaniu celu Pomoc w readaptacji społecznej osadzonych zatrudnionych w IGB (Budżet w układzie zadaniowym, Funkcja 18 Sprawiedliwość, działanie 18.4.2.2 Resocjalizacja osób pozbawionych wolności w ramach działalności instytucji gospodarki budżetowej). „Zatrudnienie osadzonych w głównej mierze uzależnione jest od ilości pozyskanych zleceń, które dają możliwość zatrudnienia osadzonych. W PIGB Carpatia najwyższy wskaźnik zatrudnienia osadzonych stale utrzymuje się w pionie budowlanym. W roku 2014 sprzedaż usług w pionie budowlanym uzyskano w wysokości 19.176.795,11 zł.(...) w związku z czym wystąpiło zwiększenie wartości miernika zatrudnienia

¹¹ RB-BZ2 Roczne sprawozdanie z wykonania planu finansowego instytucji gospodarki budżetowej w układzie zadaniowym za okres od początku roku do dnia 31.12.2014 r.

osadzonych” wyjaśniła Z-ca głównego księgowego, Kierownik działu finansowo-ekonomicznego Pani Maria Stochla.

W 2015 r. w PIGB nie osiągnięto wartości miernika udziału zatrudnienia osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem w planowanej wysokości. Wykonanie wartości miernika wynosiło 48% i było niższe o trzy punkty procentowe od planowanego. W przeliczeniu na pełne etaty średnie zatrudnienie ogółem wynosiło 244,21, (w 2014 r. - 266,96) w tym osadzeni 116,26 (2014 r. - 147,66), pozostali pracownicy (pracownicy cywilni) 127,95 (2014 r. - 119,30).

W 2015 r. zatrudnienie osadzonych w przeliczeniu na pełne etaty było niższe w stosunku do roku poprzedniego średnio o 31,40 etaty, natomiast wzrosło średnie zatrudnienie pozostałych pracowników o 8,65 etatów. Przyczyną nieosiągnięcia planowanej wartości miernika w 2015 r. „była mniejsza ilość zleceń, przy których można było zatrudnić osoby osadzone” wyjaśniła Maria Stochla - Z-ca głównego księgowego.

Wykonanie za I kwartał 2016 r. wartości miernika w zakresie zatrudnienia osób pozbawionych wolności w zatrudnieniu ogółem w PIGB wynosiło 34%, średnie zatrudnienie osadzonych w przeliczeniu na pełne etaty kształtowało się w wysokości 65,13 etatów, a zatrudnienie pozostałych pracowników w przeliczeniu na pełne etaty wynosiło 126,34. „W związku z tym, że najwyższy poziom zatrudnienia uzyskiwany jest w pionie budowlanym w I półroczu zatrudnienie osadzonych jest znacznie niższe ze względu na sezonowość robót budowlanych” - wyjaśniła Maria Stochla - Z-ca głównego księgowego.

(dowód: akta kontroli str. 143, 358-375)

2.2. Kierownik Oddziału w Średniej Wsi - Leszek Spozowski wyjaśnił, że spadek zatrudnienia osób pozbawionych wolności w Oddziale w Średniej Wsi spowodowany był m.in.:

- likwidacją działu hodowli owiec w Zakładzie Rolnym w Jabłonkach (jesień 2014 r.) z powodu nierentowności działu produkcji zwierzęcej, średnioroczne zatrudnienie osób pozbawionych wolności do obsługi stada owiec to 3,5 osoby,
- prace modernizacyjne na hali traków, oraz niska wydajność ilościowa posiadanych środków produkcji, rozruch nowej linii przerobu drewna nie dawał możliwości poszerzenia rynku zbytu na wyroby tartaczne,
- braku możliwości uruchomienia stanowiska pracy na maszynach do dalszego przerobu drewna suszonego na wyroby strugane (zakupionych w ramach dotacji z FAZS, do których niezbędne były narzędzia w postaci głowic frezowych oraz wyciągu trocin i wiór),
- likwidacji działu produkcji pelletu z siana z powodu dużej awaryjności linii produkcyjnej, która powodowała nieprzewidziane przestoje, co powodowało wysokie koszty produkcji pelletu, jednocześnie w 2015 r. załamał się zbyt na biopaliwo produkowane z siana. W miesiącu lutym 2016 r. podjęta została decyzja o likwidacji tego działu produkcji, w związku z tym średnioroczne zatrudnienie osób pozbawionych wolności przy produkcji pelletu zostało obniżone o 2 etaty,
- okresowym wyłączeniem z użytkowania Oddziału Zewnętrznego w Średniej Wsi Zakładu Karnego w Uhercach Mineralnych od 2 października 2015 r., co spowodowało obniżenie zatrudnienia o 4 osoby pozbawione wolności (zatrudnione jako dozorczy i obsługa kotłowni w systemie trzymianowym w Oddziale w Średniej Wsi).

(dowód: akta kontroli str. 376-379)

Minimalny spadek zatrudnienia osób pozbawionych wolności w Oddziale w Tarnowie spowodowany był zwolnieniami pracowników cywilnych (obecnie

siedem etatów, w tym jeden etat to kobieta, która nie może nadzorować pracy na wydziałach produkcyjnych) - wyjaśnił Kierownik Filii w Tarnowie - Jerzy Boruch.

(dowód: akta kontroli str. 376, 380-381)

Zatrudnienie osób pozbawionych wolności w Oddziale w Wadowicach w okresie objętym kontrolą utrzymywało się na stałym poziomie, ponadto Oddział prowadzi siedem kantyn gdzie zatrudnionych jest 18 osób cywilnych i trzech osadzonych, z „uwagi na rodzaj tej działalności liczba zatrudnionych osadzonych jest optymalna, adekwatna do potrzeb” wyjaśnił Kierownik Oddziału PIGB Carpatia w Wadowicach - Jacek Jończyk.

(dowód: akta kontroli str. 376-381, 387-389)

2.3. - 2.4. Przedsięwzięcia podejmowane w zakresie zwiększenia zatrudnienia osadzonych w Średniej Wsi:

- ograniczenie zatrudnienia osób cywilnych mające na celu obsadzenie stanowisk operatorów przy produkcji drzewnej, osobami pozbawionymi wolności (wypowiedziane zostały umowy o pracę trzem osobom cywilnym zatrudnionym z dniem 1 stycznia 2016 r., nie przedłużono umów na czas określony dwóm osobom),

- uruchomienie stanowiska strugarki czterostronnej GUBISCH pomimo niewydajnej instalacji odciagu trocin i pyłów,

- pozyskiwanie kontrahentów na wyroby o wyższym stopniu przetwarzania tj. elementy drewniane suszone i strugane, co pozwala na utrzymanie stanowisk pracy dla osób osadzonych.

Ponadto podejmowane były działania w celu zwiększenia produkcji sprzedaży towarów: rozsyłanie ofert na wyroby do potencjalnych kontrahentów, nawiązywanie kontaktów handlowych, przyjmowanie zamówień na dostawy cało samochodowe na wyroby drzewne (zapewnienie ciągłości produkcji i obniżenie kosztów produkcji), spisanie kontraktu na zamówienia na wyroby suszone i strugane z firmą WELDON Brzozówka.

Filia w Tarnowie, jak wyjaśnił Kierownik Filii – Jerzy Boruch, „nie podejmowała działań zmierzających do zwiększenia zatrudnienia osób pozbawionych wolności z uwagi na ograniczenie pracowników cywilnych. Zwiększenie produkcji nie jest możliwe z uwagi na przestarzały park maszynowy”.

(dowód: akta kontroli str. 376-381)

Filia PIGB w Tarnowie w 2016 r. przystąpiła do postępowań przetargowych rozpisanych przez firmę MPEC w Tarnowie, z którą zawarto 2 umowy na dostawę skrzynek wodomierzowych na łączną kwotę 73.459,29 zł (netto 59.723 zł). Obecnie Wydział Chemiczny realizuje umowy na dostawę naczyń z tworzyw sztucznych, pantofli rannych, oraz rur osłonowych dla indywidualnego odbiorcy. Wydział Metalowy realizuje zamówienia dla stałego odbiorcy, gdzie przeciętne zamówienie miesięczne wynosi około 60.073,99 zł.

(dowód: akta kontroli str. 376, 380-381)

Centrala PIGB w Rzeszowie złożyła:

- dwie oferty (dział budowlany) w przetargu w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych,

- dział Karta Flota złożył 150 ofert w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, w tym wygrał 97 przetargów o łącznej wartości 17.865,8 tys. zł.

Kierownik Działu Zamówień Publicznych, Umów i Rozliczeń - Joanna Gaździcka wyjaśniła, że – „Jedną przyczyną nieuzyskania zamówień była kwestia finansowa tj. oferty PIGB nie były najkorzystniejsze cenowo. W okresie objętym kontrolą

Centrala PIGB Carpatia w Rzeszowie nie zawierała umów z kontrahentami pozabudżetowymi w ramach sprzedaży towarów i usług przez nią oferowanych". Ponadto złożyła 22 oferty na roboty budowlane kontrahentom budżetowym, z czego w 17 przypadkach została wybrana oferta PIGB. Łączna wartość podpisanych umów wyniosła 16.405.671,69 zł.

Przed zawarciem powyższych umów Centrala PIGB w Rzeszowie dokonywała analizy ekonomicznej efektów ich realizacji.

(dowód: akta kontroli str. 286-293, 376, 382-385, 390)

Maria Stochla – Zastępca Głównego Księgowego wyjaśniła, że „rentowność Oddziałów PIGB, a także poszczególnych rodzajów działalności jest stale monitorowana poprzez analizy finansowe prezentowane w comiesięcznej sprawozdawczości, w wyniku czego zostały podjęte działania naprawcze, które także są monitorowane przez służby Centralnego Zarządu Służby Więziennej w Warszawie”.

W 2014 r. w wyniku monitoringu rentowności PIGB:

- podjęto decyzję o zawieszeniu Oddziału PIGB w Tarnowie,
- sprzedano stado owiec generujące stratę,
- w celu poprawy rentowności kantyny i stołówki w Areszcie Śledczym w Katowicach renegotjowano umowy z kierownictwem aresztu.

W 2015 r. podjęto następujące działania wynikające z oceny rentowności prowadzonych działalności:

- wypowiedziano umowę na prowadzenie stołówki w Areszcie Śledczym w Katowicach,
- podjęto decyzję o wygaszeniu produkcji trzody chlewnej,
- wygaszano funkcjonowanie Ośrodka w Olszanicy w okresach zimowych dla gości indywidualnych.

W I kwartale 2016 r. prowadzono wygaszanie nierentownych rodzajów działalności poprzez: wypowiedzenie częściowe umowy użyczenia gospodarstwa rolnego, sprzedaż trzody chlewnej, sprzedaż siana, wypowiedzenie umów pracowniczych, przygotowywano wycenę środków trwałych związanych z produkcją pelletu, zaprzestano sprzedaży paliwa na stacji paliw.

(dowód: akta kontroli str. 391-409)

Maria Stochla – Zastępca Głównego Księgowego wyjaśniła, że „główną barierą w rozwoju działalności PIGB, jako zakładu przywieziennego, na który został nałożony cel resocjalizacji osadzonych poprzez pracę, jest konieczność stosowania prawa zamówień publicznych przez jednostki służby więziennej, gdzie w wyborze najkorzystniejszych ofert stawiane jest kryterium ceny. Ten czynnik jest trudny do osiągnięcia, gdyż na zatrudnienie osadzonych wpływa m.in. brak kwalifikacji zawodowych pracowników, niska wydajność, duża rotacja zatrudnienia, szkolenie i przyuczanie tych osób do pracy, utrzymywanie zabezpieczeń ochronnych, dowóz do pracy, nieobecności spowodowane absencją chorobową lub innymi czynnościami penitencjarnymi”.

Kierownik Oddziału PIGB Carpatia w Wadowicach - Jacek Jończyk ponadto wyjaśnił, że istotą powołania IGB było zatrudnienie osób pozbawionych wolności, przyuczenie ich do zawodu, wyrabianie nawyku uczciwej, rzetelnej pracy – resocjalizacja przez zatrudnienie. IGB przyszło działać na trudnym wolnym rynku, są rozliczane z wyników ekonomicznych. Mamy tu do czynienia z dwoma sprzecznościami. Z jednej potrzeba zapewnienia pracy osadzonym, w większości osobom nieprzygotowanym do ciężkiej, systematycznej, wymagającej myślenia i kreatywności pracy. Dochodzi do tego potrzeba dyscypliny w pracy, stabilizacji a nie stosunkowo znacznej rotacji pracowników. Nie bez znaczenia pozostaje

konieczność wypłacania im najniższego wynagrodzenia. Problemem są niespodziewane absencje (chorobowe, badania, widzenia, czynności procesowe), słaba efektywność w pracy, brak praktycznie odpowiedzialności za zniszczone narzędzia, materiały. To wszystko w zderzeniu z potrzebą konkurencyjności sprawia, że jesteśmy już na starcie mało atrakcyjnym wykonawcą, gdyż koszty są wyższe niż w zakładzie tzw. wolnościowym. Nasze oferty są po prostu drogie. Szansą są dla nas roboty specjalistyczne np.: drzwi do cel, sprzęt kwaterunkowy więzienny, kraty, blendy oraz takie prace, które są dla „wolnościowych” wykonawców mało zyskowne. Dobrym rozwiązaniem byłyby zamówienia centralne, ale to wymaga rozwiązań systemowych”.

(dowód: akta kontroli str. 386-389, 408-409)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

W 2015 r. oraz w I kwartale 2016 r. PIGB Carpatia nie podejmowała skutecznych działań, które wpłynęły na wzrost zatrudnienia osób osadzonych a podejmowane działania nie przyczyniły się do osiągnięcia planowanego zatrudnienia osób osadzonych i nie zrealizowania zamierzeń założonych wartości mierników zakresie udziału zatrudnienia osadzonych w zatrudnieniu ogółem.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia, jako skuteczne działania PIGB w zakresie dotyczącymi zatrudniania osób pozbawionych wolności w 2014 r.

W 2015 r. oraz w I kwartale 2016 r. PIGB nie podejmowała skutecznych działań mających na celu pozyskanie nowych kontrahentów i odbiorców oferowanych usług i produktów, co w efekcie skutkowało nieosiągnięciem założonych wartości mierników w zakresie udziału zatrudnienia osadzonych w zatrudnieniu ogółem.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹², zwanej dalej „ustawą o NIK”, wnosi o:

1. Podjęcie czynności zmierzających do aktualizacji schematu podległości służbowych stanowiącego załącznik do obowiązującego w PIGB Regulaminu Organizacyjnego, zgodnie ze stanem faktycznym,
2. Podjęcie czynności zmierzających do wykorzystania środków trwałych znajdujących się w Oddziale Średniej Wsi – Timbermax 5.33 oraz Apache 5,
3. Podjęcie czynności zmierzających do pełniejszego wykorzystania pomieszczeń „Strefy Relaksu”, oraz budynku „Czady” znajdujących się w Ośrodku Konferencyjno – Wypoczynkowym „Pałac Biesa” w Olszanicy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

¹² Dz. U. z 2015 r. poz. 1096 oraz z 2016 r. poz. 677

Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Trzebownik, dnia sierpnia 2016 r.

Kontrolerzy
Maria Kędzior
doradca ekonomiczny

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie

Dyrektor
Wiesław Motyka

.....
podpis

.....
Podpis

Maciej Pilecki
starszy inspektor kontroli państwowej

.....
podpis